

УДК 621.326

Пакош Н. - ст. гр. БО-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ХАРАКТЕРИСТИКА НІМЕЦЬКОЇ МОДЕЛІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ТИПУ

Науковий керівник: к.е.н., доц. Ціх Г.В.

На початку XIX ст. в Німеччині відбулися значні зміни в освітньому житті, які були пов'язані із знаменитим німецьким істориком та філософом Вільгельмом фон Гумбольдтом. З його ініціативи у 1810 р. було засновано Берлінський університет. Саме в цей час народилось таке поняття, як «модель Гумбольдта». У цій моделі дедалі важливішу роль набуває студент, але водночас поступово відходить у минуле принцип повної автономії викладача, на якій будувалися найвагоміші здобутки європейської наукової та гуманітарної освіти.

Згідно німецької моделі основними засадами «академічних свобод» професорів та студентів повинні бути свободи викладання (*Lehrfreiheit*) та свободи навчання (*Lernfreiheit*). З боку викладача це передусім означало можливість самостійно будувати зміст своїх курсів в рамках зазначеного предмету. Відповідно до Гумбольдтівської моделі студент міг вибирати семінари, які він хотів відвідувати і навіть до певного часу поєднувати у своєму навчальному плані абсолютно різні дисципліни: право та філософію, біологію та літературу.

Найважливішим в діяльності Гумбольдтівського університету повинен бути принцип «єдності викладання та дослідження», який полягає у необхідності не тільки викладати, але й збільшувати наукові знання, прагнути постійного наукового пошуку, до якого повинні бути залучені не тільки викладачі, але й студенти. Щодо викладачів, то їхнє завдання полягало не в тому, аби передати готові знання, витворені минулими поколіннями, а в тому, аби дати можливість професору презентувати та обговорити конкретні результати своїх досліджень. Такі семінари є, власне, презентуванням та обговоренням результатів самого дослідницького процесу, що його здійснює професор наодинці чи разом зі своєю дослідницькою групою. Вони можуть тривати роками і при цьому ніколи новий рік не повторює попередній. Всі науки в університетах Німеччини викладалися на чотирьох факультетах – теологічному, юридичному, медичному та філософському, до якого відносились також математика та природничі науки.

Викладання велося різними методами, серед яких домінуючими стали лекції та семінари. Лекції в німецьких університетах розподілялися на дві групи - прилюдні та приватні. Прилюдні лекції були безкоштовними і займали 1 – 2 години на тиждень та охоплювали тільки обмежений проміжок знань. Систематично головні дисципліни факультету викладалися на приватних заняттях, які охоплювали від 4 до 6 і більше годин на тиждень. Найважливішу роль серед практичних занять зі студентами відігравали «семінарії» (семінари), які започатковувались спочатку для студентів філологічних спеціальностей, а згодом набули широкого розповсюдження. Серед студентів інших спеціальностей саме семінарські заняття стали лабораторіями для наукових занять та дослідів. На таких заняттях відбувалось не просто здобуття нових знань, а й знайомство з методикою проведення досліджень. Разом з семінаріями існували також «конверсаторії», метою яких було пояснити слухачам те, що повідомлялось на лекції, а також відповісти на питання, що виникали. Таким чином, можна стверджувати, що основним змістом роботи університетів в період існування Німецької імперії став принцип дослідження та наукового пізнання. Університети стали справжніми науковими корпораціями, які мали підтримку держави.